

Veiligheidsplan De Leemstee

Inhoud

Veiligheidsplan De Leemstee	3
1. Inleiding.....	3
1.1 De definitie van ongewenst gedrag.....	3
1.2 De definitie van pesten.....	3
2. SWPBS als schoolbrede aanpak	4
2.1 Wat is Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS)?	4
2.2 De kern van de SWPBS aanpak.....	4
2.2.1 SWPBS staat voor een schoolbrede aanpak	4
2.2.2 Preventie staat centraal.....	5
2.2.3 SWPBS-scholen maken hun gedragsverwachtingen concreet, leren het gewenste gedrag aan en bekrachtigen dit gedrag systematisch	5
2.2.4 De SWPBS-school stuurt op data over het gedrag van de leerlingen.....	6
2.2.5 Er is sprake van partnerschap met ouders en de ketenpartners.....	6
2.2.6 PBS wordt geborgd met een kwaliteitssysteem	6
3. Onze aanpak voor fysieke en psychische veiligheid van leerlingen op schoolbreed niveau.....	6
3.1 Basiselementen die wij schoolbreed belangrijk vinden m.b.t. fysieke en psychische veiligheid zijn:	7
3.2 Hoe ziet onze preventie van ongewenst gedrag binnen SWPBS eruit?.....	7
3.3 De samenwerking met ouders	8
3.4 De schoolcontactpersoon (vertrouwenspersoon)	8
3.5 De coördinatie van SWPBS en pestpreventie	8
4. Het programma Pestpreventie SWPBS	9
4.1 De Stop – Loop – Praat routine.....	9
4.2 Actief toezicht houden	10
4.3 Procedures voor teamleden:.....	11
4.4 Aanpak in geval van pesten	12
4.5 Komt pesten tóch voor, dan zijn er de volgende maatregelen:.....	12
4.6 Consequenties bij ongewenst gedrag	13
5. Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen.....	14
6. Tot slot.....	14

Bijlage: Stappenplan stoppen met ongewenst gedrag

Veiligheidsplan De Leemstee

1. Inleiding

Op onze school proberen we voor de kinderen een 'veilig klimaat' te scheppen. Een 'veilig klimaat' waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Ongewenst gedrag vormt een bedreiging voor een plezierig werk- en leefklimaat op school. Helaas komt ongewenst gedrag voor, ook bij kinderen op De Leemstee.

In dit veiligheidsplan wordt de structurele en schoolbrede aanpak voor ongewenst gedrag beschreven. In dit plan is in ieder geval opgenomen dat De Leemstee:

- a. b. de sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;
- b. er zorg voor draagt dat leerlingen, leraren en ouders een beroep kunnen doen op een vertrouwenspersoon; en
- c. er zorg voor draagt dat bij een persoon tenminste de volgende taken zijn belegd:
 - o het coördineren van het anti-pestbeleid, en
 - o de belangenbehartiging in het kader van ongewenst gedrag.

Pesten is een vorm van ongewenst gedrag; maar onder ongewenst gedrag worden veel meer ongewenste gedragingen verstaan. We spreken daarom verderop in dit plan niet van 'pesten' maar gebruiken de term 'ongewenst gedrag'.

1.1 De definitie van ongewenst gedrag

Onder ongewenst gedrag verstaan wij alle uitingen die niet in lijn zijn met de omgangsvormen en de regels en afspraken binnen onze school. Er zijn meerdere vormen van ongewenst gedrag:

- o verbaal; bijv. schelden, schreeuwen.
- o fysiek; bijv. slaan, schoppen, gooien met spullen, dingen kapot maken.
- o seksuele intimidatie; bijv. ongewenste aanrakingen, ongewenste toespelingen.
- o discriminatie; bijv. discriminatie vanwege huidskleur, afkomst.
- o respectloos gedrag; bijv. omgaan met gezag, houden aan afspraken.
- o pesten; zie de definitie van pesten.

1.2 De definitie van pesten

De Wetgeving Sociale Veiligheid op school (april 2014) definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloze persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- o het is intentioneel
- o het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats
- o en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van een of meerdere leerlingen. Er is hierbij een

duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de 'meelopers' of omstanders wordt bij de pestpreventie binnen SWPBS heel belangrijk gevonden.

2. SWPBS als schoolbrede aanpak

Omgaan met ongewenst gedrag vraagt om meer dan een plan beschreven in een protocol. Het vraagt om een positieve aanpak die in alle ruimtes en groepen en met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Ongewenst gedrag bedreigt dit uitgangspunt. De Leemstee heeft gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de hele school de hoogste prioriteit krijgt, in plaats van alleen te focussen op een anti-pestprogramma in de groep.

Wij, het schoolteam van De Leemstee, kiezen ervoor om te investeren in een stevig positief schoolsysteem, SWPBS (School Wide Positive Behavior Support), waarin ook het voorkomen van ongewenst gedrag is opgenomen. Wij zetten pas een anti-pestprogramma in wanneer SWPBS niet voldoende blijkt te zijn voor een groep.

2.1 Wat is Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS)?

SWPBS is een geïntegreerde, schoolbrede en preventieve aanpak, gericht op alle leerlingen. Doel van dit systeem is om een veilig en positief schoolklimaat te creëren dat alle leerlingen in staat stelt om optimaal te profiteren van het geboden onderwijs. Om dit te bereiken maakt PBS gebruik van een combinatie van 'evidence based' interventies en strategieën, gericht op het versterken van gewenst gedrag en op het voorkomen van probleemgedrag.

Voor verreweg de meeste leerlingen biedt deze sociale omgeving voldoende basis om zich goed te kunnen richten op de lesstof en goede vorderingen te maken. Voor de 20% leerlingen die meer nodig heeft om ditzelfde doel te bereiken, zijn er aanvullende interventies beschikbaar, op school en bij de ketenpartners in zorg. Hierbij zijn de lijnen kort en de interventies complementair aan de wijze waarop in en om school met alle leerlingen wordt gewerkt. De ouders zijn partner in het expliciteren, aanleren en bekrachtigen van het gewenste gedrag. Bij de leerlingen die meer intensieve begeleiding nodig hebben, spelen ouders een centrale rol in deze begeleiding. Deze aanpak leidt voor alle leerlingen tot meer effectieve leertijd, een grotere taakgerichtheid van de leerlingen en minder verstoringen in de klas, wat weer leidt tot betere leerprestaties.

2.2 De kern van de SWPBS aanpak

De volgende zes elementen vormen samen het hart van de SWPBS-aanpak:

2.2.1 SWPBS staat voor een schoolbrede aanpak

SWPBS-scholen werken met een geïntegreerde methodiek voor het stimuleren van gewenst gedrag op school en het creëren van een positief schoolklimaat. De vaste

onderdelen van het programma richten zich steeds op drie niveaus: de hele school, de afzonderlijke groepen en de individuele leerlingen.

SWPBS is een methodiek met een 'paraplu-functie'. Algemeen bekende preventieprogramma's en methoden met vergelijkbare uitgangspunten (zoals bijvoorbeeld Taakspel, Kanjertraining, de Vreedzame school en diverse Pestprogramma's) passen naadloos in de aanpak.

2.2.2 Preventie staat centraal

Scholen die aan de slag gaan met PBS voeren een preventief beleid binnen de school, gericht op het bevorderen van gewenst gedrag bij alle leerlingen. Daarnaast richt de methodiek zich op de behoeften van individuele leerlingen, met als doel alle leerlingen optimaal te laten profiteren van het geboden onderwijs.

- Onze school werkt structureel aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. We werken met de methode 'Goed Gedaan'.
- De school staat open voor datgene wat kinderen en ouders inbrengen en aangeven rondom pesten en ongewenst gedrag.
- Er zijn 2 schoolcontactpersonen (vertrouwenspersoon) die aanspreekpunt zijn voor ouders en kinderen, wanneer het zaken betreft die ze in vertrouwen willen melden (zie ook de klachtenregeling in deze schoolgids). De schoolcontactpersonen zijn verantwoordelijk voor het zorg dragen van het anti-pestbeleid en de belangenbehartiging in het kader van ongewenst gedrag.
- De school kan een adviserende rol spelen, om ouders door te sturen naar een externe instantie ter ondersteuning van de sociale weerbaarheid en de competenties van kinderen te vergroten.
- Bij het signaleren van ongewenst gedrag onderneemt de groepsleerkracht het initiatief voor het stappenplan 'stoppen met ongewenst gedrag'.
- Leerkrachten surveilleren in de pauzes en zijn alert op ongewenst gedrag.
- Het onderwerp ongewenst gedrag en expliciet het thema pesten wordt binnen de groep regelmatig aan de orde gesteld.
- Aan het begin van het schooljaar wordt er aandacht geschonken aan de groepsvorming, middels groepsvormende activiteiten, opstellen van afspraken en omgangsregels en het opstellen van een pestcontract. Ook wordt het stappenplan 'stoppen met ongewenst gedrag' besproken met de kinderen.
- Ter ondersteuning van de leerkracht is er informatie te vinden over de directe aanpak van pesten binnen de groep op de site van de Stichting School en Veiligheid, www.schoolenveiligheid.nl

2.2.3 SWPBS-scholen maken hun gedragsverwachtingen concreet, leren het gewenste gedrag aan en bekrachtigen dit gedrag systematisch

- De school stelt haar basiswaarden vast en vertaalt deze naar concreet gedrag.
- Gewenst gedrag wordt structureel aangeleerd, geoefend en herhaald.
- Gewenst gedrag wordt systematisch bekrachtigd.
- Er zijn duidelijk omschreven consequenties die volgen op het overtreden van gedragsregels.

2.2.4 De SWPBS-school stuurt op data over het gedrag van de leerlingen

De school maakt actief gebruik van systematische gegevensverzameling. Om systematisch zicht en toezicht te houden op de ontwikkeling van leerlingen en vroegtijdig te kunnen ingrijpen bij problemen, hanteert de school o.a. incidentenregistratie (IRIS schoolklimaat). Ook gebruikt de school andere data om zicht te krijgen op het SWPBS-implementatieproces.

2.2.5 Er is sprake van partnerschap met ouders en de ketenpartners

Het samenwerken met de ouders is een belangrijk onderdeel van de methodiek. De school ontwikkelt manieren om een positieve band met de ouders op te bouwen en met hen samen te werken vanuit gezamenlijke waarden en verwachtingen. Daarnaast richten SWPBS-scholen zich op korte lijnen met de zorg- en ketenpartners op het moment dat specifieke hulp nodig is voor leerlingen.

2.2.6 PBS wordt geborgd met een kwaliteitssysteem

Wanneer scholen werken met SWPBS is er expliciete aandacht voor het borgen van de kwaliteit van de methodiek na implementatie. Hiertoe is een systeem voor certificering van scholen ontworpen.

Op deze manier werken wij als schoolteam van De Leemstee systematisch en planmatig aan de competenties voor sociaal emotioneel leren. Het werken aan deze competenties dient schoolbreed door iedereen op school te gebeuren en niet in subgroepen of op individuele basis. Wij kiezen ervoor om binnen SWPBS te werken met de lessen pestpreventie.

3. Onze aanpak voor fysieke en psychische veiligheid van leerlingen op schoolbreed niveau

Met SWPBS hebben wij op De Leemstee het doel een positief schoolklimaat te creëren waarin alle leerlingen en volwassenen zich veilig voelen, zowel fysiek als psychisch, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Wij gaan daarbij uit van de volgende waarden:

Respect – Veiligheid – Verantwoordelijkheid/Betrokkenheid

Hieruit volgen de volgende algemene gedragsverwachtingen die wij hanteren:

De matrix van gedragsverwachtingen schoolbreed

Ruimte	Respect	Veiligheid	Verantwoordelijkheid/betrokkenheid
Schoolbreed Algemeen/overal en altijd	Let op je woorden. Speel samen, iedereen hoort erbij. Luister naar elkaar. Praat zacht/stil zijn.	Handen thuis. Loop rustig. Stop, loop, praat. Laat weten waar je bent.	1 jongen 1 meisje tegelijk naar het toilet. Ga zorgvuldig met alle spullen om. Laat de ruimte netjes achter. Help elkaar. Gebruik de materialen waarvoor ze

			bedoeld zijn.
Lokalen	Gebruik je stille vinger. Wacht op je beurt. Stilte teken. Bas blokje	De kortste route.	Zit goed. Rustig binnenkomen. Potlood ruilsysteem. Ruim de spullen netjes op.
Gangen/Hal			Houd de hal netjes. Jassen en tassen op de kapstok. Loop door.
Trap		Loop rechts op de treden.	
Toilet			Was je handen na het toiletbezoek. Laat het toilet netjes achter.
Computerlokaal	Werk rustig.	Blijf aan je taak bij je eigen computer. Houd je aan het ICT-protocol.	Houd je aan de opdracht. Laat je werkplek netjes achter.
Schoolplein	Let op je woorden. Speel samen.	Blijf op het plein. Loop met de fiets aan de hand.	Houd je aan de pleinregels. Help elkaar. Ga op de afgesproken plek staan.
Fietsenstalling	Kijk uit voor andermans fiets.	Zet de fiets tussen de blauwe palen.	
Gymzaal/Speelzaal	Speel sportief. Stil zijn bij stilte signaal.	Wacht op de gele lijn.	Houd je aan de spelregels.
Kleedkamer			Leg je spullen netjes bij elkaar. Houd rekening met elkaar.
Keuken	Help elkaar.	Alleen met toestemming in de keuken. Koken en bakken onder begeleiding. Eerst handen wassen.	Laat de keuken netjes achter.
Binnen patio	Let op je woorden.	Glijden op je billen.	Wacht op je beurt. Ruim je spullen op.

3.1 Basiselementen die wij schoolbreed belangrijk vinden m.b.t. fysieke en psychische veiligheid zijn:

- Een schoolklimaat creëren waarin pesten door het complete team eenduidig als ongewenst gedrag wordt aangemerkt.
- Onderschrijven dat ook toeschouwers (omstanders) en 'mede-weters' een belangrijke rol in het pestproces vervullen.
- Onderkennen dat er voor zowel slachtoffer als dader hulp geboden moet worden.

3.2 Hoe ziet onze preventie van ongewenst gedrag binnen SWPBS eruit?

Met alle leerlingen en groepen nemen we de waarden en daaruit voortvloeiende gedragsverwachtingen van de school door bij de start van het schooljaar. Deze worden behalve uitvoerig besproken, ook met alle leerlingen geoefend. Zo weten de leerlingen welk gewenst gedrag van hen verwacht wordt, in welke ruimte en deze gedragsverwachtingen zijn in die ruimte ook zichtbaar. In het begin van het schooljaar wordt positief sociaal gedrag extra bekrachtigd door complimenten en het beloningssysteem; op onze school heeft elke groep een eigen beloningssysteem. Kernelement hierbij is dat alle leerlingen het verschil tussen respectvol en respectloos gedrag weten!

3.3 De samenwerking met ouders

Een goede samenwerking met ouders is een essentieel onderdeel van SWPBS en preventie van ongewenst gedrag.

Alle ouders van de leerlingen van De Leemstee worden geïnformeerd over de preventieve aanpak van ongewenst gedrag. Alle ouders worden ingelicht via ouderavonden, de nieuwsbrief, de website van de school en de schoolgids.

Daarbij krijgen zij ook advies over hoe om te gaan met pesten en ongewenst gedrag en op welke manier zij hun kind het beste kunnen benaderen.

Ouders hebben een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Wanneer zij signalen zien van pestgedrag bij hun kind (als slachtoffer dan wel dader) kunnen zij dit altijd melden bij de leerkracht van hun kind, bij de intern begeleider, de schoolcontactpersoon of directie.

Wanneer een interventie op het gebied van ongewenst gedrag nodig is zullen ouders hier altijd van op de hoogte worden gesteld. In een gesprek wordt aangegeven welke interventie ingezet wordt en worden afspraken gemaakt over de manier waarop de ouders hun kind het beste kunnen begeleiden en reageren.

- We verwachten van ouders dat zij het belang van de aandacht voor het ongewenste gedrag onderschrijven.
- Ongewenst gedrag dat buiten school om gebeurt, kan zijn weerslag hebben op de schoolse situatie. Ook in dit geval kan het besproken worden op school. Echter wanneer school er niet bij betrokken is, dan hopen we dat de betrokken ouders hun verantwoordelijkheden op zich nemen.
- Ook voor ouders is er veel ondersteunende informatie te vinden op de site www.schoolveiligheid.nl

3.4 De schoolcontactpersoon (vertrouwenspersoon)

Wanneer ouders zorg hebben rondom hun kind kunnen zij vanzelfsprekend altijd terecht bij de groepsleerkracht. Mochten ouders in vertrouwen een gesprek willen over hun kind kunnen zij terecht bij de schoolcontactpersonen van onze school of de directie. Ook leerlingen kunnen altijd bij deze personen terecht.

3.5 De coördinatie van SWPBS en pestpreventie

Het gehele systeem van SWPBS wordt begeleid en gecoördineerd door het PBS-team van onze school. De coördinator van deze werkgroep is, naast het coördineren van het gehele SWPBS-proces, verantwoordelijk voor het coördineren van het programma pestpreventie SWPBS van onze school zoals beschreven in dit beleidsplan. De directie van de school en de Intern begeleiders zijn verantwoordelijk voor de belangenbehartiging in het kader van ongewenst gedrag.

4. Het programma Pestpreventie SWPBS

Hieronder wordt het programma pestpreventie van SWPBS uitgelegd. Voor De Leemstee geldt dat naast pestgedrag hiermee ook ander ongewenst gedrag bedoeld wordt. **In de pestpreventielessen wordt niet gesproken over pesten, maar over niet respectvol of ongewenst gedrag.**

Bij het onderdeel pestpreventie binnen SWPBS hoort een lessenserie. In Pestpreventie PBS wordt pestgedrag vergeleken met een brandende kaars. Net als de kaars zuurstof nodig heeft, heeft pestgedrag aandacht nodig om aan te houden. De pestpreventielessen sluiten naadloos aan bij de interventies op het eerste, groene niveau van de PBS-piramide, welke in het PBS-plan van onze school staan omschreven. Met deze preventieve pestaanpak leren wij alle leerlingen hoe de aandacht van pestgedrag weggehaald kan worden, door een driestappenreactie: het gebruik van een stopsignaal, weglopen en praten met een volwassene. Deze interventie wordt niet alleen aangeleerd, maar ook geoefend en bekrachtigd. In dit hoofdstuk vindt u een beschrijving van de manier waarop deze pestpreventie binnen onze school is geïmplementeerd.

Het pestpreventieprogramma PBS bestaat uit vaste lessen welke voor elke bouw zijn uitgewerkt. Hierin wordt de reactieketen 'stop, loop, praat' aangeleerd en geoefend met de hele klas. Er is daarbij aandacht voor het weghalen van de aandacht voor pesten.

De leerlingen leren ook hoe zij moeten reageren wanneer tegen hen 'Stop' gezegd wordt door een ander. Er wordt geoefend met specifieke situaties waarin deze procedure wel of juist niet gepast is.

Door veel met de leerlingen te oefenen willen wij bereiken dat de reactieketen een automatisme voor hen wordt. Voor de hogere groepen is er een extra les, specifiek gericht op pesten via de social media.

4.1 De Stop – Loop – Praat routine

Pestpreventie in het groene basisniveau van PBS gaat uit van drie stappen als reactie op pesten: 'stop', 'loop weg' en 'praat'. Met het team is afgestemd welk gebaar we daarbij hanteren.

Bij 'Stop' wordt een handgebaar gebruikt waarbij de hand op borsthoogte wordt gehouden en de vingers recht omhoog gestrekt zijn. Daarbij wordt de adem/stem laag gebracht en stevig 'Stop' gezegd.

De leerlingen leren in de pestpreventielessen hoe zij dit kunnen doen. Er wordt aandacht besteed aan stevig staan, stevig stop zeggen en het goede handgebaar.

Wanneer dit niet het gewenste effect heeft en het ongewenste gedrag doorgaat, leren we de leerlingen door te gaan naar de tweede stap: 'loop'. Daarbij is het vooral de bedoeling de aandacht voor het ongewenste gedrag weg te halen, net als de kaars waar geen zuurstof meer voor is, zodat het pestgedrag stopt. We leren de leerlingen stevig staan, met de adem in hun buik, kin is recht naar voren, borst ietsje vooruit, schouders ontspannen laten hangen en armen ontspannen laten mee zwaaien. De leerling kijkt zelfverzekerd naar de ander, stapt gecentreerd weg, blijft de ander aankijken en zodra de ander uit het gezichtsveld is, lopen ze weg.

Mocht blijken dat het ongewenste gedrag niet stopt, dan is de derde reactie: 'praat' van toepassing. De leerling gaat dan naar een volwassene toe en vraagt om hulp voor het oplossen van het probleem.

Degene die ongewenst gedrag vertoont kent deze drie stappen stop-loop-praat ook en heeft dus twee keuzemomenten om er voor te kiezen zelf te stoppen, gaat de leerling door totdat de ander leerling naar de leerkracht stapt en praat, dan is dit grensoverschrijdend gedrag.

Medeleerlingen hebben ook een verantwoordelijkheid als toeschouwer. Volgens dezelfde routine stop-loop-praat ondersteunt de toeschouwer de 'gepeste' leerling. Ook de toeschouwer kan de leerling steunen door ook 'stop' te roepen, vervolgens indien nodig met de 'gepeste leerling' mee uit de situatie te lopen en zelfs uiteindelijk mee naar de leerkracht te gaan om te praten.

De toeschouwer, de omstander, heeft een steunende rol, die in dit proces erg belangrijk is.

De woorden 'pester' en 'gepeste' zetten we hier tussen haakjes. Wij benoemen dit gedrag en degene die het uitvoert niet als zodanig. Wij hanteren het motto: 'Alles wat je aandacht geeft, groeit'. Dus als wij als leraren veelvuldig het woord pesten noemen schenken we aandacht aan **wat we juist niet willen zien**. SWPBS schenkt aandacht aan gedrag **wat we juist wel willen zien**, positief gedrag wordt daarom beloond: een goede stop-loop-praat routine, je medeleerling ondersteunen als toeschouwer, op tijd stoppen met ongewenst gedrag is op onze school een compliment waard!

4.2 Actief toezicht houden

Actief toezicht houden is binnen SWPBS een belangrijk item. In het schoolbrede PBS-plan van onze school staat beschreven hoe wij in vrije ruimtes actief toezichthouden om gewenst gedrag te laten groeien en ongewenst gedrag te verminderen en snel te stoppen. Toezichthouders spelen een belangrijke rol in de effectiviteit van het onderdeel pestpreventie binnen PBS. Als wij actief toezien op het toepassen van geleerde waarden, gedragsverwachtingen en routines door leerlingen wordt het geleerde beter geautomatiseerd in het dagelijks gedrag van de leerlingen. Alle teamleden hanteren hierbij de volgende procedures:

- Het waarschuwen van leerlingen om incidenten te voorkomen (geven van reminders);

- Het geregeld bekrachtigen van leerlingen die op de juiste manier reageren en zich aan de waarde respect houden;
- Het consequent reageren op meldingen van pestgedrag en het herhalen van de gedragslessen bij ongewenst gedrag.

Jaarlijks wordt een teambijeenkomst gewijd aan het herhalen aan deze afgesproken procedures.

4.3 Procedures voor teamleden:

- *Bekrachtigen van gewenst gedrag binnen Pestpreventie PBS*
Binnen de pestpreventie is het belangrijk alert te zijn op voorbeelden van goed gedrag. Door de pogingen van leerlingen bij het juist gebruiken van 'stop-loop-praat' te signaleren kunnen we ervoor zorgen dat gewenst gedrag en het inzetten van 'stop-loop-praat' een vaste gewoonte wordt. Daarnaast is het bekrachtigen van gedrag passend bij de basiswaarden en gedragsverwachtingen van onze school, zoals hierboven beschreven, een essentieel onderdeel van PBS ter voorkoming van pestgedrag. Met name leerlingen die bekend zijn met ongewenst (pest)gedrag, zijn minder geneigd een nieuwe manier van reageren uit te proberen. Vooral deze leerlingen zullen beloond moeten worden voor elke poging in de goede richting.
- *Het geven van reminders aan leerlingen om incidenten te voorkomen*
Het is van belang dat leerlingen die nog moeite hebben met de stop-loop-praatroutine er tussendoor aan herinnerd worden welke reactie van hen verwacht wordt. Dit geldt voor zowel degene die ongewenst gedrag vertoont als degene die last heeft van ongewenst gedrag van de ander. Aan het begin van niet-klasgebonden situaties (pauzes en dergelijke) herinnert de leerkracht deze leerlingen aan hoe hij of zij moet reageren op niet respectvol gedrag of hoe hij of zij moet reageren op een stopsignaal. Aan het einde van deze vrije situatie praat de leerkracht weer kort met deze leerlingen om te bevragen hoe het ging en te bekrachtigen voor wat gelukt is.
- *Reageren op meldingen van pestgedrag*
Wanneer door leerkrachten gesignaleerd wordt dat leerlingen zich niet aan de schoolafspraken houden wordt hier direct en consequent op gereageerd volgens de reactieprocedure pestpreventie. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd hiermee incidenten te voorkomen.

De volgende specifieke manier van reageren wordt schoolbreed ingezet:

Stap 1: Bekrchtig de leerling voor het melden van het ongewenste gedrag ('Ik ben blij dat je het mij verteld hebt'.)

Stap 2: Vraag naar wie, waar en wanneer.

Stap 3: Zorg voor de veiligheid van de leerling.

- Gaat het ongewenste gedrag nog steeds door?
- Loopt de leerling die dit meldt risico?
- Is hij of zij bang voor wraak?
- Wat heeft de leerling nodig om zich veilig te voelen?

- Hoe ernstig is de situatie?

Stap 4: Vraag aan de leerling: 'Heb je tegen de pester 'stop' gezegd?' (Zo ja, geef de leerling een compliment voor het op de juiste wijze reageren.)

Stap 5: Vraag de leerling: 'Ben je weggelopen van het ongewenste gedrag?' (Zo ja, geef de leerling een compliment voor het op de juiste wijze reageren.)

Wanneer de melder de stop en / of looproutine niet gedaan blijkt te hebben wordt extra geoefend met de leerling.

De volwassene gaat onderstaande interactie aan met degene die ongewenst (pest)gedrag heeft vertoond tegen een andere leerling:

Stap 1: Geef de leerling eerst een positieve reactie voor het willen bespreken van het pestgedrag (bijvoorbeeld: 'Bedankt dat je er met mij over wilt praten'.)

Stap 2: Vraag: 'Heeft..... tegen jou gezegd dat je moest stoppen?'

- Zo ja: 'Hoe heb je daarop gereageerd?'
- Zo nee: Met degene die het ongewenste gedrag heeft gemeld wordt de driestappenreactie in deze situatie nog eens geoefend.

Stap 3: Vraag: 'Liep weg?'

- Zo ja: 'Hoe heb je daarop gereageerd?'
- Zo nee: Met degene die het ongewenste gedrag heeft gemeld wordt de driestappenreactie in deze situatie nog eens geoefend.

Vervolgens wordt de driestappenreactie extra geoefend. Hoe vaak dit geoefend moet worden, hangt af van de ernst en de frequentie van het pestgedrag.

4.4 Aanpak in geval van pesten

Wanneer zich op school pesten voordoet, hanteren wij een eenduidige aanpak gericht op alle betrokken partijen. Deze aanpak is voor alle leerlingen transparant, ook al blijkt dit voor de meeste leerlingen gedurende hun hele schoolloopbaan nooit nodig te zijn. Belangrijk in de aanpak van het pesten vinden wij het dat er verbinding blijft bestaan tussen alle betrokkenen. Daartoe stellen wij ouders meteen op de hoogte bij een eerste pestincident. Wij registreren pesten, net als elk ander ongewenst gedrag, in onze incidentenregistratiesysteem (IRIS Schoolklimaat).

Wij willen vermijden dat leerlingen ingedeeld worden in groepen: pesters, meelopers of slachtoffers. Wij wijzen deze leerlingen niet af, alleen het ongewenst gedrag dat bij pesten hoort wijzen wij af. Onze pedagogische aanpak is een oplossingsgerichte aanpak waarbij het positief aandacht geven aan álle leerlingen centraal staat. Een basisbehoefte van alle leerlingen is de behoefte erbij te horen. Daarom wordt er binnen SWPBS op De Leemstee veel aandacht besteed aan de groepsvorming en het klasklimaat.

4.5 Komt pesten tóch voor, dan zijn er de volgende maatregelen:

- Wanneer pestgedrag zich voordoet op het schoolplein of in een andere algemene ruimte van de school geeft de pleindienst of toezichthouder dit door aan de groepsleerkracht van de betreffende leerling(en) en noteert dit

incident in het registratiesysteem. Deze incidentenregistratie is beveiligd en op verzoek door de ouders in te zien. Ook nemen de leerkrachten vroegtijdig contact op met ouders bij incidenten;

- Leerling vult een 'oepsblad' in (dit is onderdeel van het stappenplan stoppen met ongewenst gedrag).
- Het stappenplan stoppen met ongewenst gedrag gaat in.
- De leerkracht herhaalt de gedragslessen van de stop-loop-praatreactie met de leerlingen;
- De leerkracht geeft de leerlingen reminders voor iedere vrije situatie de week volgend op het incident;
- Voor de leerling(en) die herhaaldelijk blijven opvallen in de incidentenregistratie, wordt een gedragsfunctieanalyse gemaakt. Vervolgens wordt een plan van aanpak bepaald gericht op het veranderen van de functie van het gedrag en het versterken van de sociale vaardigheden (een gele of rode interventie binnen SWPBS).
- Wanneer er sprake is van pesten binnen een groep en de groene basis van de reactieketen biedt onvoldoende uitkomst, dan kan gekozen worden voor een Steungroepaanpak. Bij deze oplossingsgerichte Steungroepaanpak worden ook medeleerlingen ingezet om de fysieke en psychische veiligheid van de gepeste leerling te ondersteunen. Pesten wordt door de Steungroepaanpak op een, voor alle betrokkenen, veilige manier opgelost. Tevens leert deze aanpak de leerlingen om op een andere manier om te gaan met conflicten. Uitgangspunt hierbij is dat het versterken van de gehele groep op sociaal gebied beter helpt dan straffen.
- Een herstelgesprek: Bij een (ernstig) pestincident kan een herstelgesprek nodig zijn. Kern van het herstellen is het feit dat pesten iets beschadigt, relationeel en/of materieel. Het biedt de 'pester' de kans de schade te herstellen. En er worden sluitende afspraken gemaakt om pesten voor de toekomst te voorkomen. Een herstelgesprek kan ook plaatsvinden nadat er een consequentie is uitgedeeld.

4.6 Consequenties bij ongewenst gedrag

Jonge kind

Consequenties van klein naar groot

Uit de kring/situatie

Andere opdracht

Time out

Time out + ouders op gesprek

Oude kind

Kleine consequenties

Time out (afkoelen)

Extra werk/ander werk

Positieve strafregels

Gesprek met kind

Grote consequenties

Nablijven en kind belt ouders (+ stoppen met ongewenst gedrag blad)
Time out buiten de klas (+ stoppen met ongewenst gedrag blad)
Verlies privilege/leuke activiteit (+ stoppen met ongewenst gedrag blad)

Uitzonderlijke consequentie

Contact met ouders en kind

Verwijdering naar de directeur

5. Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen

De sociale veiligheid van onze leerlingen volgen wij door jaarlijks de ZIEN-vragenlijst af te nemen in het najaar en in maart. Gedrag van de leerlingen wordt ook gemonitord door het bijhouden van de gedragsincidenten in IRIS Schoolklimaat. Van deze registratie wordt maandelijks een analyse gemaakt door de data-analist van het PBS-team van onze school. De analyse wordt besproken op de maandelijkse PBS-team bijeenkomst en er wordt direct een actieplan van gemaakt. School doet vanuit PBS tevens jaarlijks mee aan de veiligheidsmonitor van Praktikon. Zowel alle ouders, kinderen van groep 7 en 8 als personeel krijgen een oproep om deze monitor in te vullen.

Het monitoren van Pestpreventie SWPBS

Het pestpreventie programma van SWPBS voorziet in een Follow-up. Dit is een instrument dat bedoeld is voor het evalueren van de pestpreventie en waarmee nagegaan kan worden hoe effectief deze is. Met deze informatie kan het programma waar nodig aangepast en verbeterd worden, zodat een zo effectief mogelijke interventie ontstaat.

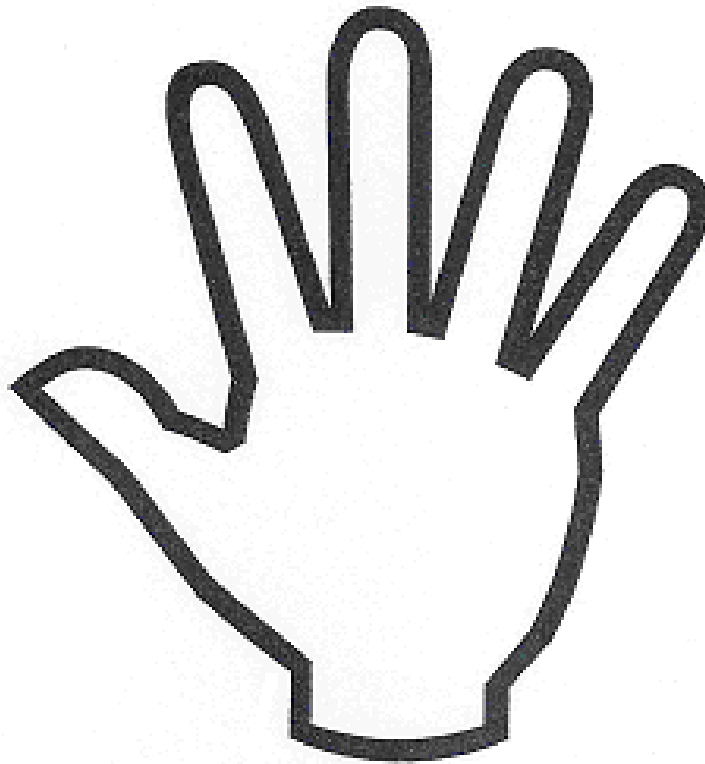
De bijbehorende vragenlijst zal een keer per jaar worden afgenomen. Tevens wordt voor SWPBS jaarlijks het zelfbeoordelingsonderzoek ingevuld door alle teamleden. Deze vragenlijst geeft jaarlijks inzicht in de stand van zaken rondom SWPBS in school en biedt aanleiding tot het stellen van de jaarlijkse doelen voor SWPBS in onze school.

6. Tot slot

Het blijft van groot belang dat wij, De Leemstee, samen met de ouders en de leerlingen blijven werken aan het optimaliseren van onze schoolbrede klimaat.

Binnen de gouden driehoek ouders-leerling-school dienen we allen eenzelfde doel: dat álle leerlingen zich veilig voelen op school en zich optimaal kunnen ontwikkelen, zowel thuis als op school tot sociaal competente persoonlijkheden.

STOPPEN MET ONGEWENST GEDRAG

STAPPENPLAN

STOPPEN MET ONGEWENST GEDRAG

Stappenplan voor leerling (en leerkracht): Stop! – Loop – Praat

	Stappenplan leerling	Stappenplan leerkracht
Stap 1	Stop!	
Stap 2	Loop sterk weg.	
Stap 3	Praat met de leerkracht:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doorloop routine voor teamlid <u>bij melding</u> door een leerling van <u>ongewenst (pest)gedrag</u>. (zie het stop pesten kaartje van de pbs studiedag). 2. Neem actie na melding van ongewenst (pest)gedrag: gesprek met 'dader(s)'. (zie het stop pesten kaartje van de pbs studiedag) 3. Leerling vult 'oepsblad' in en krijgt een consequentie. 4. Leerkracht registreert incident in Iris. Leerkracht bewaart 'oepsblad' in de zorgmap en maakt korte notitie in Parnassys met als titel: oepsblad nr.1, enz. In de notitie zelf kun je verwijzen naar Iris. 5. Leerkracht gaat na drie 'oepsbladen' (dus drie registraties in Iris) in gesprek met ouders en leerling: zie hiervoor vervolg stappenplan.

Stappenplan voor leerkracht bij: ongewenst gedrag

(een leerling houdt zich niet aan de gedragsverwachting, bijv.: verstoort de les, rent door de hal, speelt op de parkeerplaats, enz.)

	Gedrag leerling	Stappenplan leerkracht
Stap 1	Leerling laat ongewenst gedrag zien	Leerkracht doorloopt reactieprocedure met leerling
Stap 2	Leerling kiest niet voor gewenst gedrag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leerkracht geeft leerling de consequentie die is aangegeven in de reactieprocedure en leerling vult 'oepsblad' in. 2. Leerkracht registreert incident in Iris. Leerkracht bewaart 'oepsblad' in de zorgmap en maakt korte notitie in Parnassys met als titel: oepsblad nr. 1, enz. In de notitie zelf kun je verwijzen naar Iris. 3. Leerkracht gaat na drie 'oepsbladen' (dus drie registraties in Iris) in gesprek met ouders en leerling: zie hiervoor vervolg stappenplan.

Stappenplan: vervolg

Stap 4	<ul style="list-style-type: none"> o Gesprek met leerling, ouders en leerkracht. o Leerkracht herhaalt gedragslessen die van toepassing zijn en geeft reminders voor iedere vrije situatie de week volgend op het incident. <p><i>Wanneer ongewenst gedrag zich voor blijft doen dan volgt stap 5:</i></p>
Stap 5	<ul style="list-style-type: none"> o Er wordt een gedragsfunctieanalyse gemaakt. Vervolgens wordt een plan van aanpak gemaakt gericht op het veranderen van de functie van het gedrag en het versterken van de sociale vaardigheden (een gele of rode interventie binnen SWPBS). Hieraan gekoppeld zit een gedragsprotocol met daarbij mogelijke gevolgen, waaronder ook de mogelijkheid tot schorsen. I.B.-er en/of Gedragsspecialist kan dit maken of hierbij helpen. o Gesprek met ouders, leerling (midden/bovenbouw) en I.B.-er. Er wordt uitleg gegeven aan het Plan van Aanpak/gedragsprotocol. Ouders en leerling ondertekenen dit. <p><i>Wanneer plan van aanpak niet voldoende blijkt dan volgt stap 6:</i></p>
Stap 6	<ul style="list-style-type: none"> o Schorsingsgesprek met leerling, ouders, leerkracht, I.B.-er en directeur

N.B.

Een voorval kan dusdanig ernstig zijn dat er besloten wordt sneller door de stappen te gaan.

Consequenties bij ongewenst gedrag

Jonge kind

Consequenties van klein naar groot

Uit de kring/situatie

Andere opdracht

Time out

Time out + ouders op gesprek

Oude kind

Kleine consequenties

Time out (afkoelen)

Extra werk/ander werk

Positieve strafregels

Gesprek met kind

Grote consequenties

Nablijven en kind belt ouders (+ stoppen met ongewenst gedrag blad)

Time out buiten de klas (+ stoppen met ongewenst gedrag blad)

Verlies privilege/leuke activiteit (+ stoppen met ongewenst gedrag blad)

Uitzonderlijke consequentie

Contact met ouders en kind

Verwijdering naar de directeur

Stop ongewenst gedrag - Oepsblad -

Naam:
Groep:
Datum:

Wie waren er bij betrokken? (naam + groep)
Wat gebeurde er? Wat is er mis gegaan?
Waar is het gebeurd?
Wanneer is het gebeurd?
Waar moet je in het vervolg aan denken?

Het stop met ongewenst gedrag blad is onderdeel van het stoppen ongewenst gedrag stappenplan voor leerlingen.
Dit blad wordt bewaard in de zorgmap.